

N. Z e l a n d i j o s

L I E T U V I S

N.Z. L.B. Informacinis Biuletėnis Nr. 8.

Red.-Vi. Butkienė, Clifden, Tuatapere R.D. 1951 m. spalio mėn.

ELTOS K O M U N I K A T A S

ELTA yra įgaliota pranešti, kad Lietuvos Diplomatinės Sėfos St. Lozoraitis ir VLIKO Delegacija s.m. rugsėjo 2-12 dienomis tęsė pasitarimus dėl nuolatinio bendradarbiavimo Lietuvos laisvinimo darbe tarp VLIKO ir Lietuvos Diplomatinės Sėfos.

Visų laisvinimo veiksmų veiklai gerinti susitarta daryti bendrus VLIKO Politinės Komisijos ir Diplomatinės Sėfos pasitarimus, kuriuose bus svarstomi visi politinės bei diplomatinės veiklos klausimai, liečiant Lietuvos Valstybės Nepriklausomybės atstatymą ir jos sutvarkymą demokratiniais pagrindais.

Kuo plačiausios lietuvių visuomenės dalyvavimui laisvinimo darbe patikrinti susitarta bendrai šauktibkonferencijas. Jų sudėtis, darbų tvarka, laikas ir vieta bus nustatoma VLIKO ir Diplomatinės Sėfos susitarimu. Tais klausimais, kuriais nepasiekta susitarimo, numatyta tartis tolimesnėje bendradarbiavimo eigoje.

Susipratimo dvasioje pasibaigusiu pasitarimu proga VLIKas ir Diplomatinės Sėfos, su didžiausiu skausmu ir pagarba minėdami Krašto aukas Lietuvos laisvei, nuoširdžiai sveikina Kovojančią Lietuvos Tautą, tvirtai siekiančią Tėvynės išlaisvinimo, ir reiškia jai ištikimybę.

VLIKas ir Diplomatinės Sėfos dėkoja visiems tautiečiams laisvajame pasaulyje, atsidėjus dirbantiems Lietuvos ir lietuvių tautos gerovei. Siekdami darnumo lietuviškoje veikloje, jie taip pat kviečia sustabdyti visokius pasireiškimus, kurie nesiderina su lietuvių tautos vieninga kova dėl laisvės ir su lietuvių tautos solidarumu.

Diplomatinės Sėfos ir VLIKas, su tikru pasitenkinimu konstatuodami augančią draugingų valstybių ir tautų simpatiją kovojančiai Lietuvos Tautai, nuoširdžiai dėkoja Lietuvos draugams už jų paramą kovoje dėl nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

N.ZELANDIJOS DIDIEJI MIESTAI

(Tesinys iš 6 Nr.)

CHRISTCHURCH - didžiausias pietinės salos miestas, ir labiausiai angliškos išvaizdos savo architektūra. Vingiuodamas per vieną miesto dalį teka Avon upelis su nusvirusiais gluosniais pakrantėse, kurių daugai buvo atvežti nuo Napoleono kapo. Gerai prižiūrimas miesto sodas, kuriame randasi Meno Galerija ir muziejus, yra visai miesto centre. Christchurch yra gryna priešingybė Wellingtonui savo lyguma, todėl jis yra vadinamas "dviratininkų metropoliumi". Dėl gatvių lygumo, Chchch. galima matyti visokio amžiaus dviratininkų. Popiečiaus laisvalaikiui praleisti iš nomuojamos valtytės pasiirstyti Avon upėje. Gyventojų yra apie 160 000. Bet, nežiūrint Chchch. patrauklumo, man vis atrodo, kad jis nėra N.Zelandijoje, kad žmonės gyvena Anglijos, o ne Zelandijos gyvenimu. Jie net stengiasi būti angliškesni net už pačius anglus. Kas mėgsta ir supranta anglus, tam Chchch. patiks. Žmonės čia niekad neprisispažįs, kad jiems rūpi, ką tu dirbi ar kiek gauni, bet iš tiesų, aš manau, jiems tai netgi labai rūpi. Šiaip žmonės yra labai mandagūs. Kai kas galėtų apsirikti, pasirinkdamas ką blogesnio, negu Chchch.

DUNEDIN - dažnai vadinamas gražiausiu NZ miestu, buvo įkurtas vieno škoto ir žemiau matysitė kokia įtaka jis turėjo miestui. Gyvenamosios vietos daugumoje randasi pašlaitėse. Nuo jų matosi miesto centras ir įlanka su uostu. Didelis žemės plotas, apaugęs vietiniais augmenimis, supa miestą, ir yra milžiniškos vietos naujai statybai. Dunedin turi gražų miesto sodą ir lengvai pasiekiamus papludymius, bet jei kas nepakencia, zelandiečių nuomone, šaltų žiemų, tam Dunedin nepatiks. Gyventojų Dunedine yra apie 88 000, kas rodo, kad jis yra mažiausias iš keturių centrų. Bet mažiau yra, nėra yda. Gal dėlto Dunedine gyvenimas nėra taip įtemptas, nėra tiek trūkumų, kurie charakteringi didesniuose miestuose, krautuvėse ir istaigose tarnautojai turi daugiau laiko patarnavimui ir mandagumui. Visos filmos ir koncertai įmanomi pamatyti be didelės spūsties. Ir tikrai, nereikia daug pastangų ir konkurencijos patogiam išikūrimui. Butų problema, kaip ir visoj NZ, nėra lengva, bet 100% lengvesnė, negu Aucklande ar Wellingtone. Nuomos ir namų kainos taip pat mažesnės.

-3-

Pirmasis škotas, kuris įkūrė Dunedin buvo nuosirdus mokslo mėgėjas, ir Dunedin Universitetas buvo pirmas NZ. Aš abejoju, kad būtų kur daugiau galimybių muzikai ir menui, negu Dunedine. Yra graži nemokama vieša biblioteka su didele skaitykla ir nuolatinėm dailininkų parodomis. Miesto salėje (didžiausia visoje Dominijoje) vyksta reguliarūs vargonų koncertai, todėl čia daugiausia galima išgirsti koncertų, lygiai kaip ir bokso rungtynių.

Otago (Dunedine) Universitetas išleidžia diplomuotus dantistus, gydytojus; Anglių Kasyklų Mokyklą išleidžia diplomuotus Anglių kasyklų ir geologijos srities specialistus. Taip pat yra Mokytojų Colegija ir Meno Mokykla. Dunedine randasi labai puikus muziejus ir meno galerija. Taip pat turi didelę pramonę, daug galimybių visų rusių sporte, neįskiriant ir žiemos sporto.

Dunedin, mano nuomone, yra miestas, kur asmens vertė yra aukščiau, negu gera tarnyba ar turtas. Netgi laikoma blogu skoniu girtis savo turtu ar gera vieta, ir dauguma turtingųjų žmonių gyvena gana vidutiniškai. Škotų tradicijas Dunedine yra labai stipri, bet nuomonė, kad škotas yra smulkmeniškas, yra neteisinga. Jie yra vaisingi ir geros širdies. Gal jie skeptiškesni, bet pažinę žmogų, tampa jo tikri draugai. Del "škotškumo" gal būt ne škotai kalti, bet tie, kurie norėtų juos išnaudoti. Ir jei kas škotui pasiūlo atsilyginti už ką nors, jis pasiūlymą atmes jau vien dėl to, kad buvo pasiūlyta atsilyginti. Pav. Dunedine yra bendras paprotys einant į svečius, net kvieštam, nusinešti keletą bonkų alaus. Čia nėra žiūrima į atsinešto dalyko vertę, bet į norą būti nepriklausomu. Todėl netenka stebėtis, kad žmonės, darydami panašų gestą, rodo laisvą svetingumą, ir nuosirdumą. Todėl Dunedin aš rekomenduočiau mėgstantiems kultūrą ir rimtą gavoimą. Auckland - biznieriams ir saulės mėgėjams, Wellington - valdžios įstaigų tarnautojams, Christchurch - ramėms asmenims, kurie mėgsta lygumas.

As neliečiau mažesnių miestų, nes jie visi panašūs tik su klimatiniais skirtumais. Gyvenimas kaime daugiau priklauso nuo žmogaus budo, pomėgių. Ten bus nuobodžiau, bė kiekvienas pats geriau žino, ką jis labiau mėgsta.

Baigdama noriu palinkėti laimės ir pasisekimo naujakurystėje.

Red. Pastabos

Taip N.Zelandijos didesnieji miestai atrodo zelandietės, ilgiau juose gyvenusios, akimis. Mes dėkingi Autoriui, pavaizdavusiai juos. Vaizdas, žinoma, būtų lietuviška akim žiūrint pilnesnis, jeigu tautiečiai juose gyvena, aprašytų savo patirtus išpūdžius bei išikūrimo sąlygų perspektyvas.

"N.Zelandijos Lietuvis", susilaukė priekaišto už vertimų spausdinimą iš svetimų kalbų. Buvo patarta apsiriboti vien tik organizacinio vidaus gyvenimo informacija. N.Z.L.B.Krašto Taryba, šį klausimą apsvarsčiusi, priėjo išvados, kad šiuo metu, kai daugelis dar gyvena paskirai ir kai dailrosi pastovesnių išikūrimo galimybių, biuleteniui neužtektų apsiriboti vien tik siaura vidaus gyvenimo informacija. Redakcijos supratimu, "N.Z.L." turėtų tarnauti kaip mus jungiantis bei plačia prasme informuojantis veiksnys. Daliai tautiečių, kuriems pavyko geriau išikurti ir kurie kalba angliškai, arba tiems, kurie gyvendami būreliuose gali aptarti naujo gyvenimo statomas problemas, kurtis ir be pabalbos yra lengviau. Tiems gi, kurie vienu ar kitu būdu pasiinformuoja tarptautines politikos, ar lietuviškosios veiklos padėtyje, tiems, žinoma, biuletenyje tokių dalykų skaityti ir nebereikėtų. Mūsų įsitikinimu, deja, tos galimybės dar nėra prieinamos dideliai daliai tautiečių. Kas dar nespėjo išmokti angli kalbos, kas dar negali gyvu žodžiu pasidalinti su kaimynais mintimis, tas laukia iš šia prasme laimingesnių tautiečių pagalbos. Jie laukia iš Tamstų, jau pastoviau išikūrusių, informacijos. Šia proga pasinaudodami kviečiame Tamstas pasidalinti platesnės prasmės informacija su tais tautiečiais, kuriems, kaip minėjome, anie tiesioginiai pasiinformavimo šaltiniai dar nėra prieinami.

N.Z. Lietuvių Bendruomenės Kartotekos Užvedimo Reikalai.

Kaip ir kiekviena kita bendruomenė, taip ir musiskė nuolat keičiasi: josios nariai vedasi, gimsta, atvyksta nauji ir t.t. Organizacinis gyvenimas nėra imanomas, neturint apie tai tikslių žinių. Netenka aiškinti, kad geriausia priemonė toms žinioms surinkti, jas paplidyti, laikyti ir informuoti yra kartoteka. Ją tenka sudaryti ir mums. Prie šio biuletenio pridėdame klausimų lapą, kurį maloniai prašome Tamstas užpildyti ir neatsidėliojant pasiųsti Valdybos pirmininkui. Kartotekoje patiekti klausimai yra

pagal Lietuvos Gen.Konsulo JAV sudarytą pavyzdį, todėl tuš pačiu galėsime suteikti reikalingas informacijas P.L.B. kartotekai papildyti.

Kartoteka tik tuomet atsieks savo paskirtį, kada ji apims visus N. Zelandijoje gyvenančius lietuvius.

Kviečiame Gerb. Tautiečius bendron talkon: užpildykite ir gražinkite klausimų lapus, paraginkite kaimynus tai padaryti ir siųskite, jei žinote, iki šiol dar nepaskelbtą arba jau pasikeitusį tautiečio adresą, Tegu nelieka nė vieno tautiečio-es, kurio neaplankytų šis biuletenis su pridėtu klausimų lapu.

N.Z.L.B.Kartoteka bus laikoma ir naudojama tik lietuviškosios informacijos reikalui. Mūsų visų pareiga yra ją, kuo pilniau ir tiksliau sudaryti.

N.Z. Lietuviškosios Kolonijos padidėjimas.

P.p. Petrėnus, susilaukusius sūnaus, nuoširdžiai sveikiname.

N.Z.L.B. Adresų Papildymas bei pakeitimas.

A.Atkočaitis, 7 Torrens Terrace, Wellington

M.Cibulskis, 14 Evelyn St. Auckland C.3.

J.Gaigalas -2-

St.Duoba, Cutfield St. Inglewood

St. Jurkėnas, 121 Strafford St. Dunedin C.1.

A. Kontvainis, 67 Weston Rd Christchurch

J. Mačiulaitis, 77 Taranaki St Wellington

E. Makauskas, 111 Rangatira Drive, Mangahino.

J.Peciulaitis 14 Evelyn St of Virginia Ave Auckland C.3.

F.Petrėnas 180 Church St. Palmerston North

P.Čepulis ir A. Varkalis, 8 Hereford St Palmerston North

St.ir K. Svilainiai 25 Cliffs Rd St Clair, Dunedin

P.Simkus 23 Mantell St. Seatown, Wellington.

A. Vyčius 144 Forbury Rd St Clair, Dunedin

J.Žiginskis, 79 France St Auckland C.2.

Nuo 1951.9.8. iki 10.22. gauta iš:

p.p.Kontvainių 20 šil T.F., p.p.Petrėnų 30 šil nario ir 1št.m.ir 10 šil.T.F.
ir p.p.Simkų 20 šil n.m. ir 10 šil T.F.

Atitaisymas is pr.nr.

Isspausdinta:p.K.Berzinskienė 2 asm, 1.8.49.-1.11.50., 52 šil, turi būti
2 asm. 1.8.49.-1.11.50, 32 šil

-6-

Naujausios žinios iš pavergtos Lietuvos

"ELTOs bendradarbiui teko susitikti ir išsiskėsti su visa eile ką tik iš Lietuvos atvykusių asmenų, kurie po didelių vargų ir pavojų pasiekė Vak. Europą. Jų pasakojimai dar dvelkia pavergtosios Tėvynės vėju, jų akyse dar tebespindi kryžiuojamos mūsų tautos kančias ir besalyginis ryžtas iškovoti Lietuvai laisvę." Šiais žodžiais ELTA pradeda ekstra nr. (1951.X.5.), kurio santrauką čia talpiname.

"Amerikos Balsas" Lietuvoje girdimas ir klausomas. Pageidaujama daugiau žinių iš pasaulinės politikos. Prie Aušros Vartų Vilniuje žmonės tebesirenka melstis. Trys Kryžiai nugriauti, Katedra uždaryta. Palangoje Birutės kalne koplyčia ir lurdas taip priteršti, kad nebėra kur kojos pastatyti. Plungėj lurdas išdaužytas, Panevėžyje mokinių bažnyčia paversta grūdų sandėliu, o Marijonų bažnyčioje-kareivinės. Visame kraste kryžiai, koplyčios išvartytos, ar išsaudytos. Paminklai naikinami šėptai. Vyskupų likimas nežinomas, nors žmonės apie tai daug kalba. Tik vysk. Paltarokas dar eina savo pareigas, Daug parapijų visai be kunigų. Bažnyčios apdėtos tokiais mokesčiais, kad nepajėgia egzistuoti. Žmonės paskutiniausiomis ištekliais dalinasi su kunigais. Jie lankosi bažnyčiose ir dažnai meldžiasi nors ir be dvasiskųjų.

Partizanai Lietuvoje dar veikia, nors dabar apie juos viešai niekas nekalba. Dabar jų lavonų viešose vietose niekas nebeišstato, bet šėpta sudoroja. Net įtariamieji, palaiką ryšį su partizanais, išvežami. Žmonės nepaprastai laukia karo. Žiemą galvoja, kad karas prasidės pavasarį, gi, jam praėjus, nustatinėjama kitos datos. Ta viltimi žmonės tik ir ramniasi.

Apie išbėgusius į Vakarus tėvynėje sužino iš laikraščių, per "A. Balsą" arba iš repatrijantų. Dauguma repatrijantų ^{vyskių} Lietuva buvo nuvežti tiesiai į Sibirą, gi kurie pasiekė namus-laikomi nepatikimais, sunkiai gauna darbą ir privalo kas trečia diena ar pan. registruotis milicijoje.

Prieš Vakarus bolševikų yra varoma didelė plūdimosi propoganda. Žmonės Lietuvoje stebisi, kaip toki Bimbą ar Andriulį lietuviai tremtiniai neprivertčia gyventi pavergtoj tėvynėj ir pamatyti "žemiskąjį rojų", kuri jie taip garbina. Trėmimai į Sibirą tebevyksta, bet nebėra masiniai. Su ištremtaisiais galima susirašinėti, net pasiųsti siuntinėlių iki 8 kg. maisto, bet tas siuntimas labai brangiai kainuoja ir žmonėms yra beveik nepakeliamas padaryti.

Išvežta daugiausia į Kazachstaną, Irkucką, Krasnajarcką. Laiškai iš Rusijos labai liūdni.

Į Baltijos pajūrio zoną, nebegalima pakliūti. ~~xxxxxxx~~ Į jūrą išplaukti gali tik rusai ir tik su leidimais. Palangoje vasaroja išimtinai darbininkai iš "placiosios tėvynės". Klaipėdoj didesnė pusė gyventojų rusai. Rusinimas vyksta smarkiu tempu. Visose aukštesnėse vietose sėdi rusai. Jų ypač daug atplūdo 1946-47 metais. Su tuo prasidėjo plėšimai, vagystės. Vilniuje naktį nepraeisi gatve. Ten per naktį 15-20 žmonių būna papiauti, užpulti, išrengti. Rusų kalba įvesta net į pradinės mokyklas, o ką bekalbėti apie įvairius specialius kursus. Skurdžiausiai Lietuvoje gyvena darbininkai, ypač kolchozininkai, paskui eina bežemiai ir mažžemiai ir toliau kiti darbininkai. Kolchozininkai ypač tiesiog pririšti prie vietos. Jei galėtų, visi bėgtų į miestus ir fabrikus, bet nuo žemės niekas neatleidžiamas. Už savavališką pabėgimą ne vienas gavo po 3-4 m. kalėjimo. Prie fabriku yra spec. maisto krautuvės, kur bent duonos gausi nusipirkti. Vilniuj, Kaune, Klaipėdoj duonos trūkumas nuolatinis, o mažesnėse vietovėse krautuvėse nusipirksi tik sriubos. Patys rusai sako, kad įvedus kolchozus, padėtis Lietuvoje bus tokia pat bloga, kaip ir Rusijoje. Turėtos maisto atsargos senai išsibaigė, o jas papildyti nėra kuo. Žmonėms svarbiausias rūpestis: ką šiandien valgyti ir kuo apsirengti. Ne vienas rimtai galvoja statyti "žemliankas", kurios nereikalautų jokio remonto. Kolchozininkai turi teisę naudotis 30-60 akrų žemės sklypu prie kolchozo, laikyti porą avių, karvę, porą šeimų bičių, bet už tai turi atidirbti kolchozui darbdieniais. Praktiškai žmogui tenka tą darbdienio normą dirbti sunkiai dvi dienas. Jei nustatytų darbdienų neatlieka, negauna bulvių ar kitų gėrybių. Nuo tos žemės valstybei reikia atidirbti: pyliava: 6 cnt. bulvių, 40 kg. kiaulienos, 20 kiaušinių, už karvę - 250 l. pieno. Vien šieno vežimas kainuoja 20 darbdienų. Galų gale rudenį šeimai už tą plušimą išėina tik po 2 kapeikas - vos druskai nusipirkti. Sistema sudaryta tokia, kad niekas nežino, kiek uždirbs, nes pirmiausia normą pasiima ^{valdžia} ~~manšnyon~~, paskui kol. ūkis - sėklai, o jei po to atsiėmimų darbininkui nieko nebeliks - niekas dėl to galvos nekvaršins. Ūkiai 600-800 ha žemės. Mašinų nėra, darbo jėgos taip pat. Bulves kirkuoja kautukais, daug kur jos lieka nenukastos, avižos pūva laukuose. Jei žmonės galėtų patys tvarkytis kol. ūkiuose, būtų kiek geriau, bet įsakymas viską daryti pagal planą ūki verčia aukstyn kojom.

Yra dar mažas procentas ir nesuvarytų į kolchozus. Tai daugiausia tie, kurie spyrėsi neiti į kol. ūkius, o dabar jų jau niekas nebepriima. Tai daugumoje mažžemiai (2-3 ha sav.). Jie apkrauti tokiais mokesčiais, kad tik laukia, kada teks eiti į kalėjimą. Žiemos metas jiems visų blogiausias: išblyško išbadoję, ligoti. Į kuki jiems dabar pakliūti nebeįmanoma.

Kad galėtų kaip nors išsiversti, žmonės dirba vietoj 8 val.-16, t.y. dvi pamainas. Tokių darbininkų rasite Klaipėdoje "Pieno Centre", Trinių fabrike, "Artojuje" ir kt. Dirbantieji artelėse darbo "susikombinuoja" namuose - po kokį rūbą pasiuva, batą pataiso. Dar kiti stoja į naktinius sargus. Ten para atidėję dvi sekancias - laisvi, kurių metu eina malkų kirsti ar pan. Yra tokių, kurie sezono metu uždirba 600-800 rublių. Vidutinė darbininko mėn. alga - 300 r. Krautuose gera kostiumą gali gauti už 1200 r., bet juos parduoda tik su leid. Mieste pamatysi ir padoriau apsirengusių, bet tai bus partijos žmogus. Šiaip žmonės lopusi anksčiau turėtus rūbus.

Tuo tarpu, didžiuliai maisto ošalonai: sviestą, bekono, žuvies, miško ir kitų gėrybių nuolat eina į Rusiją, tačiau apie tai kom. spauda nieko nerašo. Ji tik pila apie tamiamą pagalbą, kuri, esą, ateinanti iš brolišku respublikų! Jei tų gėrybių neišvežtu, krašte maisto užtektų. Tuo tarpu bado smėkla vaidenasi ne vienam mūsų tautiečiui. Iš Rusijos atvežama žibalo, riestutų, ryžių, kruopų, druskos, bet viskas žemos kokybės.

Kokios Lietuvoje kainos?

Šiaulių Fabrike dviratis kainuoja 400 rublių, bet daugiau tinka vaikams žaisti, negu suaugusiems važinėti. Degtinės ltr. - 50 rubl., sviesto kg. - 40 rubl., lasinių - 36 rubl., prasti brezentiniai batai - 66 rubl., geresni - 200-250 rubl. Degtuku dėžutė - 13 kpk. Rusiskas automobilis - 32000 rublių.

Juodoji rinka, nors už ją labai smarkiai baudžia, tebeegzistuoja.

Darbo kontrolė labai griežta. Jei pavėluosi 5 min. - atskaitys 25% mėnesinio atlyginimo. Už tris pavėlavimus imes iš darbo ir dar nuteis 6 mėn. darbo stovyklos. Politiniai nepatikimi tuoj iš darbo atleidžiami, į jų darbo knygeles įrašoma atleidimo priežastis. Tada darbą gauti būna ypatinai sunku, nes niekas tokių asmenų priimti nenori, kad patys nenukentėtų.

Buožės, t.y. ūkininkai, daugumoje buvo išvežti. Dalis tokio titulo atsiginė įrodinėdami, kad niekad neturėjo samdinių, bet ūkius dirbo savo jėgomis ir giminių pagalba. Kiti patys siūlėsi eiti į kolchozus, treči-metė

žemę, spruko į miestus, kur vis lengviau prasimaitinti. Tačiau visi demaskuoti kaip "buožės" susilaukia vienodo likimo-Sibiro.

Atvirų durų kontrolės, kaip kad Čekoslovakijoje vyksta, Lietuvoje nėra. Tos kontrolės vedamos kitais titukais. Gyventojus nuolat kontroliuoja enkavedistai. Tai atlieka naktimis. Ką radę jų manymu "per daug" neša į sandėlius. Daug daiktų po tokių kontrolių dingsta. Skystis, žinoma, nėra kam. Su Smetonos laikais (taip įprasta vadinti Nepr. laikus Lietuvoje) šių dienų milicijos nė nelygink: tuomet valstčiuje būdavo tik po vieną policininką, o kiek jų dabar, neskaitant visokių istrabitelių, enkavedistų pasieniais-zaliųjų ir t.t. Dabar po darbo turi būti prie kirkviene fabriko po 3-4 milicininkus, kurie vykdo kontrolę, kad ko neišneštum, kitaip tarus, kad "nepavogtum valstybės!"

Krašto komunistinimas teroro sąlygomis iš paviršiaus pažiūrėjus eina gana smarkiai. Ypač didelis dėmesys kreipiamas į jaunimą. Matyti, senuosius nesitikima, taip greitai "perauklėti". Į komjaunimo partijas jaunimą pradžioje ragina stoti paskirai. Atvykę iš "apkomo" į mokyklas verbuoja mokinius stoti į komjaunuolius atskiromis klasėmis istisai. Ir ne visi suranda priežastį išsisukti. Jei nebūsi komjaunuolis-jokių perspektyvų įstoti į universitetą. Komunistinė spauda platinama irgi panašiai: ateina į klasę koks komjaunimo pareigūnas, išsisaukia mokinius pavardėmis ir duoda platinti brošiūras po įstaigas. Mokytojai priversti nešioti spaudą po namus ir brukti tėvams ją pirkti. Tos bolševikinės propogandos knygos kainuoja po 18-25 rublius. Pradžios mokyklose kiekvienas mokinys jau kom-pionierius. Jei nenori nustoti duonos kasnio- darbo ar tarnybos, vaiką turi leisti į komjaunuolius. Tačiau kraštas, nežiūrint tos išvirsinės dresūros, savo gelmėse yra lietuviškas ir patriotiniai nusiteikęs. Tai gerai žino ir okupantai. Propogandos jis kad ir klausosi, tačiau visai ką kita galvoja.

Privacios nuosavybės, tokios, kaip ji buvo seniau, jau nebėra. Yra vad. privati asmeninė judamoji nuosavybė: daiktai, drabužiai, knygos, apdaras. Senosios butų nenusavintos normos dabar žymiai susiaurintos. 1950 m. buvo išleistas įsakymas, kad nenusavintų nedidelių ir savų jėgomis pasistatytų namukų savininkai, kurie ir taip už juos turėjo mokėti mokesčius, pristatytų nuosavybei patvirtinti reikalingus įrodymus.

-10-

Daug tokių atsirado, kurie neturėjo visai jokių dokumentų. Tokie namai buvo konfiskuoti. Tiesa, name galėjo ir toliau gyventi, bet už jį jau reikėjo mokėti nuomas, o pats namas jau buvo ne tavo. Neatgavo tų namų ne per teismą, o jų buvo konfiskuota apie trečdalis.

Ar kraste lietuviai vieningi?

-Lietuviai tevytėje yra vieningi, partijomis nesiskaldo; apie jas ten nesnekama, Vienas kitam stengiasi be pažiūrų ir įsitikinimo skirtumo kuo galėdami padėti. Išdavikų labai maža. Svarbiausias rūpestis yra kaip patiems išsilaikyti ir kaip išsaugoti kuo mažiausiai sužalotą savo tautą. Visi jie teturi viena prieš-tai okupantą. Ir visi tikisi, kad anksčiau ar vėliau, bet vieną dieną tikrai ateis krastui išlaisvinimas, o tuo pačiu bus atstatyta laisva ir nepriklausoma Lietuva.

Kaip jaučiatės Vakaruose?

-Kaip sapne. Visko dar gerai ir nesuimame, nes išstrukus iš visuotinos vergijos ir staiga pasijutus vėl žmogumi, pirmiausia norisi perduoti pavergtų brolių sutelktinį šaukimą laisviesiems Vakarams: SOS.

Yra gera proga išigyti lietuviškų knygų vaikams.

S.Zobarskio "Aušrelė" (mokslo pradžia) 10/9.

Rimo Gludučio "Žiogo sokliuko smukelis" (vaikams) 4/6.

A.Tulpės "Tilto sargas" (paaugusiems) 7/6.

P.Tarulio "Žirgeliai padebesiais" (apysakos) 4/6.

L.Dovydeno "Gyveno kartą karalius" 4/9.

P.Andriusio "Vabalų vestuvės" 6/3.

A.J.Mekai "Knyga apie karalius ir žmones" 2/6.

Knygas patarpininkaus užsakyti p.V.Procuta, 850 King, St.Dunedin.

Jei paskubėsite užsisakyti, galite padaryti vaikams džiaugsmo prieš Kalėdas.

P.A.Senatorskis gavo iš Diepholz'o Lietuvos gimn.direktorius toki laiška: "Ateityje prašome siunciant Vasario 16 d. Gimnazijai maisto siuntinius adresuoti taip: An Caritas-Verband (23)Diepholz-Germany (Fuer das Litauische Gymnasium bestimmt).

Visos pinigines perlaidos adresuojamos ne direktoriaus vardu, bet tiesiogiai gimnazijai: An das Litauische Gymnasium (23)Diepholz-Flugplatz, G.

Skelbimas: Ieškau buto vienam asmeniui ir darbo bet kuriam N.Z.Siaurinės salos mieste. Rašyti M.Pakalniskiui, Clifden, Tuatapere R.D.